

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Mezinárodní konference

„Právní úprava ochrany životního prostředí“

Košice (25. listopadu 2008)

Lukáš Potěšil*

Potřeba a nezbytnost ochrany životního prostředí; náležitá pozornost tomuto problému a požadavku věnovaná jak ze strany „evropských“ normotvůrců, tak i národních zákonodárců, stejně jako veřejné správy, soudnictví, ale i vědy, a to i právní, včetně potřebnosti seznámení se s rozličnými odbornými názory na problematiku ochrany životního prostředí v normativním rámci a práva životního prostředí, představovaly podnět k uspořádání mezinárodní konference „Právní úprava starostlivosti o životné prostredie“. Její organizace se ujala katedra ústavného a správného práva Právnické fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košicích ve spolupráci s Evropským sdružením studentů práva Košice. Výše zmíněné faktory našly svůj odraz v jednotlivých přednesených odborných příspěvcích a byly předmětem jednání konference, která se uskutečnila dne 25. 11. 2008 v Košicích ve Slovenské republice.

Po úvodním přivítání přítomných účastníků, kterého se ujala odborná garantka mezinárodní konference paní doc. JUDr. Mária Kiovská, CSc. (Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach), následovaly jednotlivé odborné příspěvky.

Jako první v dopoledním bloku vystoupil JUDr. Štefan Kseňák, Ph.D. (Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach), který se věnoval ústavněprávnímu rozměru práva na příznivé životní prostředí. Zmínil především tzv. Aarhuskou úmluvu a jeden z jejích tří pilířů, který představuje účast veřejnosti při procesu ochrany životního prostředí. Skutečnost, že principy dobré správy mají svůj odraz a význam i v oblasti ochrany životního prostředí připomenula ve svém příspěvku Mgr. Lucia Rentková (Právnická fakulta Univerzity Palackého). Vzpomenuty tak byly jak dokumenty z dílny Rady Evropy, orgánů Evropské unie, tak i relevantní česká právní úprava, která s „dobrou správou“ operuje.

Ačkoliv právo životního prostředí je samostatným právním odvětvím, přesto má blízko k právu správnímu, ze kterého vychází. To ve svém příspěvku uvedl

JUDr. Lukáš Potěšil (Právnická fakulta Masarykovy univerzity). Poukázal přitom na metody a formy činnosti správních orgánů při ochraně životního prostředí v prostředí a podmínkách českého právního řádu. Stranou příspěvku nezůstala ani možnost ochrany a kontroly těchto aktů, a to jak na úrovni soudní, tak i správní. Vzhledem k tomu, že institut opatření obecné povahy je pro slovenský právní řád a slovenské účastníky konference institutem dosud málo známým, vystupující se v následné diskuzi zaměřil na jeho bližší přiblížení a charakteristiku. Dalšími vystupujícími byli JUDr. Stanislav Kadečka, Ph.D. a Mgr. Kateřina Červená (Právnická fakulta Masarykovy univerzity), kteří ve svém společném příspěvku poukázali na mnohdy problematická místa v české právní úpravě způsobená tzv. smíšeným modelem veřejné správy. Z oblasti ochrany životního prostředí tak byl podroben kritickému rozboru proces územního plánování, ve kterém dochází nejen ke střídání, ale i střetu samostatné a přenesené působnosti územních samosprávných celků, což bylo doplněno poukazem na příslušnou judikaturu.

Problematicke mezi veřejnoprávní regulace ochrany životního prostředí se ve svém příspěvku věnoval JUDr. Michal Sobotka, Ph.D. (Právnická fakulta Univerzity Karlovy). Ochrana životního prostředí je veřejným zájmem, přičemž současně podstata problémů ohrožujících životní prostředí podle něj vylučuje řešení soukromoprávní cestou. Kriticky poukázal na nadměrnou regulaci a nedostatečné institucionální zajištění při ochraně životního prostředí. Velmi specifické oblasti z práva životního prostředí se zabýval Mgr. Radovan Pala, LL.M. (e/n/w/c/ Rechtsanwálte), a to právní úpravou nakládání s použitými bateriemi a akumulátory.

Stranou pozornosti této konference pochopitelně nemohly zůstat vlivy komunitárního práva na oblast ochrany životního prostředí, což rovněž ve svém vystoupení akcentoval Mgr. Tomáš Kocourek (Právnická fakulta Masarykovy univerzity), který se věnoval nové regulaci chemických látek, označované jako REACH.

Auditoriem byla oceněna jeho výstižná charakteristika základních principů ochrany životního prostředí, a to principů prevence a předběžné opatrnosti. *Lucia Čigášová (Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach)* se ve svém vystoupení zaměřila na otázku průmyslových havárií a jejich prevenci, přičemž poukázala na jejich praktické příklady z území Slovenské republiky. Zmínila, že průmyslové havárie mívají často přeshraniční účinky a dopad, čemuž by měla být věnována náležitá pozornost ze strany příslušné právní úpravy.

Hlavní organizátor mezinárodní konference *JUDr. Jozef Tekeli (Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach)* svůj příspěvek zasvětil komparaci slovenské a německé právní úpravy ochrany přírody a krajiny. *Mgr. Jakub Hanák (Právnická fakulta Masarykovy univerzity)* se v komparativním pohledu zabýval právní úpravou poplatku za komunální odpad podle českého a slovenského právního řádu. Představeny byly tři ekonomické nástroje, které stanoví česká právní úprava a poukázáno bylo i na problematická a slabá místa těchto nástrojů v aplikační praxi.

Druhý, odpolední blok odborných příspěvků zahájila *doc. JUDr. Soňa Košičiarová, Ph.D., mim. prof. (Právnická fakulta Trnavské univerzity)*, která představila Doporučení Výboru ministrů Rady Evropy (2007)⁷ o dobré veřejné správě, a to v návaznosti na požadavek rychlosti řízení a postupů správních orgánů. Zamyslela se přitom nad užitím institutů fikce a domněnky rozhodnutí ve slovenském právním řádu, potažmo v jeho právu životního prostředí. *Mgr. Jan Jirásek (Právnická fakulta Masarykovy univerzity)* poutavým způsobem přiblížil judikaturu zejména Nejvyššího správního soudu ve věci přezkumu stanovisek EIA. Věnoval se rovněž implementaci směrnice EIA a Aarhuské úmluvy.

JUDr. Lenka Tušerová (Právnická fakulta Masarykovy univerzity) se ve svém příspěvku zabývala otázkou vyvěšování na úřední desce jako prostředku informování veřejnosti. Zmíněn tak byl institut veřejné vyhlášky a úřední desky, a to s přihlédnutím k české právní úpravě představované novým správním řádem. S precizní komparací české a slovenské právní úpravy ohledně poskytování informací o životním prostředí na žádost včetně možností odepření poskytnutí informace a podnětných návrhů de lege ferenda vystoupil *Mgr. Ján Bahýľ (Právnická fakulta Masarykovy univerzity)*.

V otázce informací o životním prostředí dále svým příspěvkem pokračovala *Mária Juraševská (Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach)*, když připomněla, že právo na informace o životním prostředí náleží mezi ústavní práva tzv. třetí generace a má relativní povahu, přičemž jeho realizace je odvislá od obsahu prováděcí zákonné právní úpravy. *Doc. JUDr. Jozef Sotolář, Ph.D. (Právnická fakulta Univer-*

zity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach) poukázal na problematická místa slovenské právní úpravy ve vztahu ke svobodném přístupu k informacím a informacím o životním prostředí.

Mgr. Lenka Rybářová (Právnická fakulta Masarykovy univerzity) se ve svém příspěvku zaměřila na právní aspekty přeshraniční přepravy odpadů. Zmínila jak národní legislativu, tak i komunitární prameny, které obsah národní právní úpravy předurčují. Stranou jejího příspěvku nezůstalo ani přiblížení relevantní judikatury Soudního dvora Evropských společenství a Nejvyššího správního soudu ve věci možného využití odpadu. *Peter Formela (Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach)* příspěvek zasvětil velmi aktuální otázce tzv. ekologických zátěží a jejich odstraňování.

Úloze správního soudnictví na úseku ochrany životního prostředí a práva životního prostředí se věnoval *JUDr. Tibor Seman, Ph.D. (Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach)*. Jako poslední vystoupil *JUDr. Ing. Filip Dienstbier, Ph.D. (Právnická fakulta Univerzity Palackého)*, který se ve příspěvku kriticky zabýval ekonomickými nástroji a jejich využití při ochraně životního prostředí. Představil a ve stručnosti charakterizoval jednotlivé souhrnné kategorie ekonomických nástrojů, které současná česká právní úprava nabízí. Stranou příspěvku nezůstala ani otázka možných rizik a vedlejších efektů těchto ekonomických nástrojů, které představují metodu nepřímého působení při ochraně životního prostředí.

Dlužno podotknout, že po každém předneseném příspěvku následovala přínosná diskuze, zaměřená jak na vybrané problémové okruhy české či slovenské právní úpravy, včetně souvisejících problémů jak po stránce legislativní a aplikační, tak i zajímavá komparace obou právních úprav.

Po ukončení diskuzní části mezinárodní konference následovala prohlídka Košic provázená odborným výkladem a celou akci zakončila slavnostní recepcie, kde došlo k neformálnímu pokračování započaté debaty.

Vlastním závěrem bychom chtěli touto cestou poděkovat organizátorům mezinárodní konference za výběr zajímavého tématu a možnost účasti, přičemž bude přínosem, pokud tato akce nalezne odezvu v jejím dalším ročníku.

Děk patří rovněž za péči a pozornost, která se dostala všem vystupujícím během konání této mezinárodní konference.

* JUDr. Lukáš Potěšil, Právnická fakulta Masarykovy univerzity (katedra správní vědy a správního práva), interní doktorand